

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22Co/6/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8116200457
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8116200457.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Daniely Babinovej v spore žalobkyne: Y. X., A.. XX.XX.XXXX, W. P. W. X, XXX XX F., zastúpenej JUDr. Lenkou Polák Csikyovou, advokátkou, Hlavná 137, 080 01 Prešov, proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, o neplatnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere a o neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy, o odvolaní žalobkyne a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 13C/6/2016-56 zo dňa 15.02.2022 v spojení s opravným uznesením č.k. 13C/6/2016-110 zo dňa 12.12.2022 takto jednohlasne

rozhodol:

I. Potvrdzuje rozsudok v spojení s opravným uznesením vo výrokoch I. a IV.

II. Zrušuje rozsudok v spojení s opravným uznesením vo výrokoch II. a V. a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) napadnutým rozsudkom rozhodol takto cit.:

„I. U r č u j e , že dohoda o zrážkach zo mzdy uzavretá dňa 19.6.2014 medzi žalobkyňou a žalovaným je neplatná.

II. V časti týkajúcej sa určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere žalobu z a m i e t a .

III. Predbežné opatrenie nariadené uznesením Okresného súdu Prešov č.k. 20C/446/2015-11 zo dňa 8.12.2015 p o n e c h á v a v p l a t n o s t i .

IV. Žalobkyňa m á n á r o k voči žalovanému na náhradu trov konania v rozsahu 100% za časť týkajúcu sa určenia neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy, ako aj trov predbežného opatrenia v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 20C/446/2015, o ktorých výške rozhodne súd po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

V. Za časť konania týkajúcu sa určenia, že zmluva o spotrebiteľskom úvere je neplatná, náhradu trov konania stranám n e p r i z n á v a .“

2. V odôvodnení súd prvej inštancie konštatoval, že vzhľadom na určovací charakter žaloby sa najprv osobitne zaoberal otázkou naliehavého záujmu na žalobkyňou požadovanom určení, že neplatná je jednak dohoda o zrážkach zo mzdy, a tiež aj samotná zmluva o spotrebiteľskom úvere (z ktorej istinu už vrátila). Súd prvej inštancie mal naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom posúdení

neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy (že žalovaný nemá právo na zrážky zo mzdy podľa predloženej dohody) v danom prípade nepochybne daný. Zaoberal sa tým, či Dohoda o zrážkach zo mzdy obsahuje dostatočne určité a zrozumiteľné označenie pohľadávky, o uspokojenie ktorej ide a výšku dohodnutých zrážok. Dospel k záveru, že neobsahuje dostatočne určitú špecifikáciu zabezpečovaných pohľadávok a najmä ich celkovú konkrétnu výšku, ktorá by ňou mala byť zabezpečená. Všeobecné vymedzenie zabezpečovanej pohľadávky považoval za neurčité, a teda neplatné. Konštatoval, že predložená dohoda dostatočne nešpecifikuje zabezpečovanú pohľadávku a už vôbec ju nešpecifikuje určite a zrozumiteľne spôsobom umožňujúcim (podľa tejto dohody) jej nepochybné určenie vrátane jej výšky, teda hodnotu zabezpečovaných pohľadávok alebo presné pravidlá pre jej určenie, čo je v zmysle ust. § 551 ods. 1 Občianskeho zákonníka nevyhnutná obsahová náležitosť tohto právneho úkonu (dohody o zrážkach zo mzdy) s následkom jej absolútnej neplatnosti podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na tieto dôvody súd prvej inštancie považoval žalobu v časti o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy za dôvodnú.

3. Vo vzťahu k druhej časti žaloby a to návrhu na určenie neplatnosti celej zmluvy o úvere, nepotrebné na ochranu pred (dohodnutými) zrážkami zo mzdy, súd prvej inštancie dospel k záveru, že táto otázka by sa mohla či mala účelne posudzovať najmä v prípadnom konaní o plnenie, a naliehavý právny záujem žalobkyne na samostatnom určení neplatnosti celej zmluvy o úvere tak nie je daný. Uviedol, že okrem hmotnoprávných dôvodov požadovaného určenia (odôvodňujúcich požadovaný záver o neplatnosti zmluvy o úvere) žalobkyňa svoj návrh v tejto časti procesne nijako neodôvodnila, čím nielen že nepreukázala, ale ani len neodôvodnila naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o úvere. Mal za to, že ak ide teda len o záujem žalobkyne deklaratórne rozhodnutím súdu určiť neplatnosť zmluvy o úvere, o ktorej má žalovaná, tvrdiac s tým súvisiace hmotnoprávne dôvody, svoju predstavu, tak právny záujem na tomto určení - len pre to, aby o tomto nadobudla judikovanú istotu, resp. aby to bolo určené aj v tomto konaní, keď nie je zrejmé, či inak vôbec bude resp. má byť toto právo predmetom súdneho konania, teda či si voči nej žalovaný (aj s poukazom na premĺčanie) bude na súde vôbec nejaké právo uplatňovať a či je takáto súdna ochrana nejakého jej konkrétneho práva vôbec potrebná - s poukazom na hospodárnosť konania a v zmysle predchádzania zbytočnému rozmnožovaniu sporov, nie je naliehavý. Podľa súdu prvej inštancie, ak žalobkyňa (vychádzajúc z jej žaloby) všetky vyššie skutočnosti o jej právnom vzťahu so žalovaným vie, a od žalovaného zároveň vo vzťahu ku svojej osobe a svojim právam žiadne konkrétne plnenie alebo správanie (splnenie povinnosti) nad rámec nevykonávania zrážok zo mzdy podľa napadnutej dohody v súdnom konaní nežiada - a teda ani ochrany žiadneho svojho konkrétneho (hmotného) práva (nad rámec ochrany pred zrážkami zo mzdy) sa voči nemu nedomáha, a potreba požadovaného určenia (ochrany) nevyplýva ani zo žiadnych osobitných individuálnych okolností veci, nie je zrejme k čomu (okrem zbytočného „spor“ a vzniku s tým spojených zbytočných trov konania) resp. k akému konkrétnemu, spravodlivému a tomu primeranému účelu by konanie o určení neplatnosti zmluvy o úvere malo slúžiť. V tejto súvislosti súd prvej inštancie podporne poukázal na rozsudok NS SR z 19.11.2008, sp. zn. 5Obdo/10/2008, podľa ktorého „skutočnosť, že žalovaný uplatňuje proti žalobcovi majetkový nárok zo zmluvy, nezakladá sama o sebe naliehavý právny záujem na žalobcovom požadovanom určení neplatnosti zmluvy, z ktorej by sa mal tvrdený nárok odvíjať“. Požadované súdne rozhodnutie sa v časti o určení neplatnosti zmluvy o úvere javí súdu ako nepotrebné a teda žaloba v tejto časti, bez toho, aby z nej boli zrejmé osobitné dôvody (naliehavý právny záujem) na požadovanom určení, je nedôvodná, resp. ide o neúčelné a neprimerané nadužívanie práva, a preto žalobu v tejto časti ako neprípustnú zamietol.

4. Žaloba v časti o neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy a s tým súvisiaci návrh na vydanie predbežného opatrenia na zabránenie zrážok zo mzdy (na ktoré žalovaný, vzhľadom na neplatnosť ich dojedania, nemá právo) boli dôvodné, a preto súd prvej inštancie vydané predbežné opatrenie v zmysle ust. § 336 ods. 4 v spojení s ust. § 335 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ponechal v platnosti.

5. V konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia a o určení neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy bola žalobkyňa úspešná v plnom rozsahu, a preto jej súd prvej inštancie voči žalovanému v zmysle ust. § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov konania v tejto časti v rozsahu 100 %. V časti o určení neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere bola žalobkyňa neúspešná, keďže však žalovanému v doterajšom konaní o tejto časti podľa obsahu súdneho spisu doposiaľ žiadne konkrétne preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením

práva (trovy konania) nevznikli, a procesne neúspešná žalobkyňa na náhradu trov konania v tejto časti nemá právo, súd v tejto časti stranám nárok na náhradu trov konania nepriznal.

6. Proti tomuto rozsudku v rozsahu výrokov I. a IV. podal žalovaný v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP. Poukázal na to, že Dohoda o zrážkach zo mzdy bola uzavretá platne podľa § 551 Občianskeho zákonníka a v súlade s právnymi predpismi. Spĺňa všetky všeobecné ustanovenia o právnych úkonoch podľa § 34 a nasl. Občianskeho zákonníka. Dohoda obsahuje tiež súhlas dlžníka s tým, aby sa mu zo mzdy vykonávali zrážky a súčasne boli poukazované na účet veriteľa, pričom tieto zrážky neboli dohodnuté vo výške, ktorá by odporovala ustanoveniu § 551 Občianskeho zákonníka. Dohoda o zrážkach zo mzdy spĺňa základné náležitosti, a to 1. písomnú formu, 2. súhlas dlžníka s dohodou, na znak čoho bola Dohoda podpísaná 3. uvedenie rozsahu vykonávaných zrážok vo výške 125 eur. V prípade dohody o zrážkach zo mzdy sa veriteľ dostáva do majetkovoprávneho styku s ďalším subjektom, ktorý nie je priamym účastníkom dohody o zrážkach zo mzdy, t.j. s platiteľom mzdy. Preto v dohode musí byť platiteľ mzdy náležite identifikovaný, ako to je uvedené v spornej dohode. Presné označenie platiteľa mzdy je potrebné už z toho dôvodu, že platiteľ musí mať spoľahlivý doklad o tom, že zrážky vykonáva oprávnene. Vyplnením Dohody o zrážkach zo mzdy mal možnosť klient Dohodu individuálne dohodnúť, teda znemožňuje to, aby šlo iba o formulárovú listinu, ktorú možno buď prijať alebo odmietnuť. Klient sa svojim pričinením podujal k jej podpisu, prijatiu, ovplyvneniu obsahu, a preto nemožno hovoriť o absencii individuálneho dojednania zabezpečovacieho prostriedku. Zároveň nie je pravdou, že v prípade dohody o zrážkach zo mzdy môže dôjsť k nekontrolovanému konaniu zo strany veriteľa, pretože: a) právny predpis (§ 551 ods. 1 Občianskeho zákonníka) obsahuje zákonný limit výšky vykonávaných zrážok tým, že zrážky zo mzdy nesmú byť väčšie, ako by boli v prípade výkonu rozhodnutia; b) predbežným opatrením súdu možno uložiť aj povinnosť platiteľa mzdy nevykonávať zrážky podľa účastníkmi dohodnutej dohody o zrážkach zo mzdy (R 47/1974) a c) ak by sa stalo, že platiteľ mzdy by zrazil dlžníkovi zo mzdy viac, než bol oprávnený a povinný zraziť, a tieto sumy by poukázal veriteľovi, veriteľ by sa na úkor dlžníka bezdôvodne obohatil, a preto by musel tieto sumy vrátiť (Lazar, J. a kol. Občianske právo hmotné. 2. diel. 3. doplnené a prepracované vydanie. Bratislava, IURA EDITION 2006, s. 79). Tým, že zmluvné strany výslovne prejavili vôľu uzatvoriť Dohodu o zrážkach zo mzdy, ktorá tvorí samostatnú listinu tak, že ju podpísali, došlo k jej individuálnemu dojednaniu a z toho dôvodu ju nie je možné považovať za neprijateľnú podmienku. Skutočnosť, že žalobca kvalifikovaným spôsobom prejavil vôľu uzatvoriť predmetnú Dohodu o zrážkach zo mzdy, ešte samo o sebe nespôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobcu - spotrebiteľa. Vzhľadom na uvedené žalovaný navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok v rozsahu výroku I., IV. zrušil a vec vrátil súdu na ďalšie konanie na nové rozhodnutie. Zároveň žalovaný žiadal úhradu trov konania, ktorý mu vznikli, vrátane trov odvolacieho konania.

7. Proti tomuto rozsudku v rozsahu výrokov II. a V. podala žalobkyňa v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) CSP. Žalobkyňa má za to, že súd vec nesprávne právne posúdil, pokiaľ mal za to, že žaloba je v tejto časti neprípustná. Podľa nej, ak by aj súd prvej inštancie žalobu o určenie v zmysle petitu písomného vyhotovenia žaloby považoval za neprípustnú, nič nebránilo súdu, aby rozhodol o prípustnosti zmeny žaloby v zmysle písomného podania žalobkyne podaním zo dňa 08.06.2018. V tejto súvislosti poukázala na Rozsudok Okresného súdu Prešov, sp.zn. 25Csp165/2017 zo dňa 31.05.2018 spolu s Rozsudkom Krajského súdu Prešov sp.zn. 20Co/165/2018 zo dňa 28.02.2019, kde bolo rozhodované v právne totožnej veci. Upriamila pozornosť na procesný postup súdu v tomto konaní, ktorý okrem iného spôsobil závažné prierahy. Predmetné súdne konanie začalo podaním žaloby na súd dňa 13.01.2016. Následne písomným podaním zo dňa 08.06.2018 žalobkyňa učinila zmenu žaloby. Až dňa 21.10.2021 zaslal súd právnej zástupkyňi žalobkyne vyjadrenie k žalobe (prvé a jediné) zo dňa 25.02.2016, doručené žalovaným súdu dňa 03.03.2016 (t.j. po viac ako 5 rokoch od podania vyjadrenia na súd). Súd následne rozhodol vo veci priamo bez nariadenia pojednávania rozsudkom dňa 15.02.2022 (po 6. rokoch od podania žaloby). Zároveň v ten istý deň 15.02.2022 ako došlo k vyhláseniu rozsudku rozhodol súd uznesením, že zmenu žaloby obsiahnutú v písomnom podaní zo dňa 08.06.2018 nepripúšťa. Ako vyplýva z písomného vyhotovenia uznesenia dôvodom nepripustenia zmeny žaloby bola podľa názoru súdu skutočnosť, že by to spôsobilo ďalšie oddialenie rozhodnutia, keďže pripustenie zmeny žaloby by si vyžiadalo vykonanie ďalších úkonov, čím by došlo z zmareniu výsledkov doterajšieho konania. Tento stav spôsobil výlučne súd prvej inštancie svojou nečinnosťou, keď vo veci 6 rokov nevykonal skoro žiadne úkony a o zmene žaloby rozhodoval po 4 rokoch od jej podania na súd. Rovnako považovala za nezrozumiteľné, aké výsledky doterajšieho konania by boli zmarené, keď okrem podania žaloby a vyjadrenia k žalobe neboli žiadne úkony vykonané.

Namietala, že postupom súdu prvej inštancie došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces a porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaných nielen Ústavou SR, ale aj medzinárodnými dohovormi.

8. Ďalej namietala, že súd prvej inštancie sa vôbec nevyporiadal so skutkovým stavom veci, s otázkou existencie neprijateľných zmluvných podmienok, ani otázkou platnosti, či neplatnosti samotnej zmluvy. Aj keď mal súd prvej inštancie za to, že žaloba v časti určenia neplatnosti zmluvy o úvere ako celku je neprípustná, bolo bez ohľadu na to povinnosťou súdu podrobiť predloženú spotrebiteľskú zmluvu ex offo súdnej kontrole neprijateľných zmluvných podmienok. Žalobkyňa rovnako namietala, že súd prvej inštancie sa nesprávne právne vysporiadal s otázkou preukazovania naliehavého právneho záujmu, keď uzavrel, že ten v danom prípade daný nebol a žalobkyňa ho nepreukázala. Žalobkyňa poukázala v tomto aj na rozsudok Krajského súdu Prešov, sp.zn.: 20Co/165/2018 zo dňa 28.02.2019, v ktorom uzavrel: „Je potrebné uviesť, že v danom prípade bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu naliehavosti právneho záujmu na určení nezaťažuje žalobcu, keďže vyplýva zo zákona. Ustanovením § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka je daný právny záujem spotrebiteľa na určení neplatnosti neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorá spôsobuje nerovnováhu v postavení účastníkov zmluvy“. V súvislosti s preukazovaním naliehavého právneho záujmu poukázala aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. marca 2019, sp. zn. 6Cdo/27/2018), ktorý konštatoval cit.: „Žaloba, ktorou sa žalobca (majúci v právnom vzťahu, ktorého sa vec týka, postavenie spotrebiteľa) domáha vyslovenia (určenia) neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. vyslovenia (určenia) ich neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c) CSP. Ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5 a § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z.). V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem“. Navrhla zrušiť rozsudok v napadnutom rozsahu a vrátiť vec na ďalšie konanie a nove rozhodnutie.

9. K odvolaniu žalovaného sa vyjadrila žalobkyňa. Podľa názoru žalobkyne súd rozhodol vecne správne, pokiaľ dospel k záveru, že predložená Dohoda o zrážkach zo mzdy uzavretá medzi žalobkyňou a žalovaným spolu so zmluvou o úvere je neplatným právnym úkonom. Nemohla obstať obrana žalovaného, že žalobkyňa bola daná možnosť individuálneho dojednanie dohody o zrážkach zo mzdy. Na základe vykonaného dokazovania je nepochybné, že dohoda o zrážkach zo mzdy bola obsiahnutá na vopred predtlačenej listine „formulári“ s presným a nemenným obsahom, do ktorého sa vpísali len identifikačné údaje. Je vylúčené, aby za individuálne dojednanie bolo možné považovať to, že spotrebiteľ dohodu podpísal a pričínal sa tak k ovplyvneniu obsahu dohody. V tejto súvislosti poukázala na Rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 5Co/49/2019 zo dňa 27.02.2020.

10. Žalovaný vo svojom vyjadrení uviedol, že sa dostatočne vyjadril ku všetkým relevantným skutočnostiam prostredníctvom svojich doterajších podaní a podaného odvolania, na ktorých trvá v celom rozsahu. Nakoľko žalobkyňa vo svojom vyjadrení uviedla opätovne tie isté skutočnosti, žalovaný považuje obsah svojho odvolania za dostačujúci.

11. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolania boli podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenými osobami (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli a webovej stránke odvolacieho súdu a dospel k záveru, že rozhodnutie je potrebné v časti potvrdiť a v časti zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

12. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

13. So zreteľom na obsah odvolania žalobkyne a žalovaného, v odvolacom konaní boli preskúmané výroky I., II., IV a V. napadnutého rozsudku. Výrok III. rozsudku, ktorým súd prvej inštancie ponechal

v platnosti predbežné opatrenie nariadené uznesením Okresného súdu Prešov č.k. 20C/446/2015-11 zo dňa 8.12.2015 odvolaním napadnutý nebol, v odvolacom konaní preskúmaný nebol a ako taký nadobudol právoplatnosť (§ 367 ods. 2 CSP).

14. Vo vzťahu k napadnutému vyhovujúcemu výroku I. o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy uzavretej dňa 19.06.2014 medzi žalobkyňou a žalovaným odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvej inštancie zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu. Na týchto správnych skutkových zisteniach súdu prvej inštancie sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania. Vo vzťahu k odvolacím námietkam odvolací súd uvádza nasledovne.

15. V predmetnom konaní ide o spotrebiteľský spor, teda o spor súvisiaci s úverovou zmluvou, ktorej plnenie bolo zabezpečené dohodou o zrážkach zo mzdy, pretože obe zmluvy sú zmluvami spotrebiteľskými, pričom vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že obe tieto zmluvy boli uzavreté medzi žalobkyňou ako spotrebiteľkou a žalovaným, ako dodávateľom v jeden a ten istý deň. Predmetom tohto súdneho konania je teda preskúmanie zákonnosti dohody o zrážkach zo mzdy z 19.06.2014 uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným.

16. Odvolací súd považuje za dôležité uviesť, že inštitút dohody o zrážkach zo mzdy je legitímnym zabezpečovacím prostriedkom, a ak neexistuje hoci len potencióálne riziko vymoženía nezákonného či inak nečestného plnenia, je tento inštitút prípustným prostriedkom, ktorý umožňuje s obídenním súdneho procesu siahnuť na majetok dlžníka. Ak však existuje čo i len hrozba vymoženía nečestného plnenia, je dôvod chrániť spotrebiteľa pred hroziacim rizikom. Hrozba vzniku ujmy postačuje z toho dôvodu, že o tom, či pohľadávka existuje a v akej výške nerozhoduje nestranná inštitúcia, ale spravidla podnikateľ a je značne problematické až nezistiteľné, kedy tento inštitút obchodník aktivuje.

17. Postup žalovaného pri uzatváraní dohôd o zrážkach zo mzdy pri poskytovaní spotrebiteľských úverov je odvolaciemu súdu známy z jeho rozhodovacej praxe, z ktorej vyplýva, že tieto dohody sú spotrebiteľmi podpisované bez akéhokolvek poučenia a bez možnosti ovplyvniť alebo odmietnuť túto dohodu podpísať. Evidentne sa jedná o formulár zmluvy.

18. Je právne bezvýznamné, či dohoda o zrážkach zo mzdy ako zabezpečovací inštitút je bezprostrednou súčasťou úverovej zmluvy alebo či je uzatvorená na samostatnom tlačive (ako je tomu v tomto prípade, pozn.), pretože v každom prípade sa jedná o zmluvnú podmienku, ohľadne súhlasu s ktorou by každá zmluvná strana, teda aj spotrebiteľ, mala v súlade s cit. ustanoveniami účinnými ku dňu uzavretia dotknutej úverovej zmluvy vysloviť slobodný, informovaný a vedomý prejav vôle. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá-ktorá voľba konkrétne znamená (do pozornosti napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. januára 2013, sp. zn. 6MCdo/9/2012). Žalovaný si v tomto smere dôkazné bremeno nesplnil.

19. Je potrebné si uvedomiť, že dlžník sa pri realizácii neplatnej dohody o zrážkach zo mzdy dostáva do pozície subjektu strácajúceho právo disponovať so svojim vlastným majetkom reprezentovaným príjmom dosahovaným za výkon svojej pracovnej činnosti. Navyše, pri zrážkach zo mzdy nie je možné preveriť, či sú zo mzdy zrážané len tie finančné nároky, ktoré dodávateľovi aj prináležia a nie aj tie, na ktoré nemá právny nárok, a to s poukazom na potrebu riadneho vyhodnotenia spotrebiteľskej zmluvy. Inštitút dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje veriteľovi dosiahnuť uspokojenie pohľadávky siahnutím na majetok dlžníka bez predchádzajúceho odobrenia súdom či iným nezávislým tribunálom. V podstate ide o exekúciu majetku s tým rozdielom, že ju nevykonáva súd, ale spravidla podnikateľa. Prítom ide okrem iného aj o otázku, či dlh existuje a v akej výške. Výšku dlhu si veriteľ sám diktuje, vykonávajú sa zrážky zo mzdy dlžníka a dlžník nemá možnosť ich priamo zastaviť. Dlžník je tak vystavený jedine konaniu a rozhodovaniu veriteľa.

20. Inštitút dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje obísť dôležitý prvok úijného práva, a to ex offu súdnu kontrolu zmluvných podmienok, či nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľné zmluvné podmienky). Spotrebiteľovi je nevyhnutné poskytnúť ochranu, najmä ak existuje nebezpečenstvo, že sa v procese zrážok zo mzdy, na základe dohody o

zrážkach zo mzdy, zabezpečuje a umožňuje uhradiť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly, na ktorú skutočnosť musí brať súd ohľad (porov. rozsudok C-106/77 Simmenthal).

21. Zmluvná podmienka môže byť posúdená ako neprijateľná v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka aj vtedy, ak vychádza z dispozitívnej normy a odkláňa sa v neprospech spotrebiteľa, keď umožňuje vymôcť plnenia, na ktoré veriteľ nemá nárok, ako je tomu aj v predmetnom prípade. V tejto súvislosti treba uviesť, že na účely určenia, či je zmluvná podmienka vylúčená z pôsobnosti smernice 93/13, je úlohou vnútroštátneho súdu, aby overil, či táto podmienka odráža ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré platia medzi zmluvnými stranami bez ohľadu na ich voľbu alebo ustanovenia, ktoré sa uplatnia automaticky, to znamená v prípade, ak neexistujú odlišné ustanovenia, ktoré si zmluvné strany v tomto ohľade dohodli (pozri v tomto zmysle rozsudok RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, bod 26). So zreteľom na predchádzajúce úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka obsiahnutá v zmluve, ktorú uzavrel predajca alebo dodávateľ so spotrebiteľom, je vylúčená z pôsobnosti tejto smernice len vtedy, ak uvedená zmluvná podmienka odráža obsah záväzného zákonného alebo regulačného ustanovenia, čo overiť prináleží vnútroštátnemu súdu (bod 79., 80. rozsudku SD C-34/13 Monika Kušionová proti SMART Capital a.s.).

22. Súd prvej inštancie, prihliadajúc na obsahové náležitosti dohody o zrážkach zo mzdy, správne konštatoval, že pri uzatváraní tejto dohody spotrebiteľ musí mať vedomosť, pohľadávku akého druhu a v akej výške dohoda o zrážkach zo mzdy zabezpečuje. V opačnom prípade sa vystavuje tomu, že veriteľ vymôže celú pohľadávku prostredníctvom zrážok z dlžníkovej mzdy, ktorú by spotrebiteľ nebol povinný zaplatiť pri obligatórnom prieskume neprijateľných zmluvných podmienok v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Ide o neprimerané zvýhodnenie veriteľa v neprospech spotrebiteľa umožňujúce vymôcť pohľadávku vo výške, ktorá mu neprináleží. Nie je daný dôvod, aby spotrebiteľ vynakladal úsilie na to, aby získal nedôvodne vymožené prostriedky späť (z titulu bezdôvodného obohatenia), s čím sú spojené náklady.

23. Z obsahu dohody o zrážkach zo mzdy nevyplýva konkrétna výška pohľadávky, i napriek tomu, že z obsahu dohody vyplýva, že žalobkyňa jej podpisom dala súhlas s vykonávaním zrážok zo mzdy a iných príjmov zamestnávateľom v prospech žalovaného. Predmetom dohody je aj nekonkretizované príslušenstvo pohľadávky a dokonca aj pohľadávky na náhradu škody, na vydanie bezdôvodného obohatenia alebo pohľadávky vzniknuté v súvislosti s odstúpením či vypovedaním zmluvy. Takto vymedzený predmet dohody o zrážkach zo mzdy rozhodne nenapĺňa atribút určitosti a preto aj z toho dôvodu spôsobuje neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy. Nie je možné platne uzavrieť dohodu o zrážkach zo mzdy na fiktívny resp. ešte neexistujúci prípadný dlh. Takéto dojednanie nemožno považovať za určité, jasné a zrozumiteľné, spĺňajúce požiadavku náležitosti dohody o zrážkach zo mzdy, ktorou má byť pohľadávka zabezpečená.

24. Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04).

25. Z uvedených dôvodov postupom podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením vo výroku I. a súvisiaci výrok IV. o trovách konania o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy, ako vecne správny.

26. Vo vzťahu k druhej časti žaloby, a to návrhu na určenie neplatnosti celej zmluvy o úvere, súd prvej inštancie dospel k záveru, že táto otázka by sa mohla či mala účelne posudzovať najmä v prípadnom konaní o plnenie a naliehavý právny záujem žalobkyne na samostatnom určení neplatnosti celej zmluvy o úvere nie je daný. Z uvedeného dôvodu žalobu v tejto časti zamietol.

27. Podľa § 137 CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o c) určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo d) určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

28. Podľa § 11 ods. 4 ZoSÚ, spotrebiteľ sa môže pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou.

29. Podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva.

30. Doposiaľ nebolo sporné v konaní, že zmluva o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXX z 25.03.2013 je zmluvou o spotrebiteľskom úvere v zmysle zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení účinnom v čase jej uzavretia. Žalovaný ako právnická osoba poskytol v rámci svojho podnikania úver žalobkyni ako spotrebiteľovi, ktorá nekonala v rámci predmetu svojho povolania alebo podnikania. Predmetom zmluvného vzťahu bolo dočasné poskytnutie finančných prostriedkov vo forme úveru.

31. Od 01.01.2018 nadobudol účinnosť článok XII. bod 39 zákona č. 279/2017 Z.z., ktorým sa menil a doplnil zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menili a doplňali niektoré zákony v znení oznámenia o oprave chyby č. 299/2017 Z.z. V tomto článku sa zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov doplnil v § 11 o nový odsek 4, podľa ktorého sa spotrebiteľ môže pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou; ako poznámka pod čiarou je uvedené 18ba, pričom táto poznámka pod čiarou k tomuto odkazu znie: § 137 ods. c/, d/ CSP. Aj keď v uvedenej novele absentujú prechodné ustanovenia, v zmysle § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, účinného v čase podania predmetnej žaloby (13.01.2016), sa mohol spotrebiteľ domáhať požadovaného určenia ešte pred touto novelou, nakoľko podľa citovaného ustanovenia sa proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Medzi takúto ochranu práva spotrebiteľa možno zaradiť aj podanie určovacej žaloby o určenie neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

32. Za týchto okolností je rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku II. vydané na základe nesprávneho právneho posúdenia, a preto v zmysle § 389 ods. 1 písm. c) CSP odvolací súd rozsudok vo výroku II. v spojení s opravným uznesením, ktorým žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere zamietol, ako aj v súvisiacom výroku V. o trovách konania zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP).

33. Úlohou súdu prvej inštancie tak bude znova vo veci konať v intenciách uvedených odvolacím súdom, opätovne posúdiť žalobu v časti o určenie neplatnosti predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere a preskúmať uvedenú zmluvu, či táto spĺňa zákonmi na ochranu spotrebiteľa predpísané náležitosti. Následne vo veci znova rozhodne, a samozrejme, svoje rozhodnutie v zmysle zásad uvedených v § 220 ods. 2 CSP aj náležite odôvodní.

34. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).